

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců Mgr. Marka Bedřicha a Mgr. Evy Šonkové v právní věci žalobců: **a) Mgr. M. N., b) Mgr. V. N., DiS.**, oba zastoupeni Mgr. Petrou Krnošovou, advokátkou, se sídlem Arbesova 409, Česká Lípa, proti žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**, se sídlem Na Poříčním právu 1, Praha 2, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 29. 8. 2013, č. j. MPSV-UM/4716/13/4S-LBK, v řízení o kasační stížnosti žalobců proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 4. 11. 2015, č. j. 3 Ad 15/2013 - 50,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **se zamítá.**
- II.** Žalobci **nemají** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III.** Žalovanému **se** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **nepřiznává.**

O d ů v o d n ě n í :

Kasační stížností podanou v zákonné lhůtě se žalobci jako stěžovatelé domáhají zrušení shora uvedeného rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 4. 11. 2015, č. j. 3 Ad 15/2013 - 50, kterým byla zamítnuta jejich žaloba proti rozhodnutí žalovaného ze dne 29. 8. 2013, č. j. MPSV-UM/4716/13/4S-LBK, jímž bylo zamítnuto jejich odvolání a potvrzeno rozhodnutí Úřadu práce České republiky – krajská pobočka v Liberci (dále jen Úřad práce) ze dne 11. 7. 2013, č. j. MPSV-UP/21549/13/CL. Tímto rozhodnutím byla žalobkyně a) určena osobou oprávněnou pro přiznání dávky pěstounské péče a byla jí přiznána odměna pěstouna ve výši 36 000 Kč měsíčně ode dne 1. 3. 2013, a současně žalobci b) odměna pěstouna přiznána nebyla; to vše s odkazem na § 47i, § 47n, § 47j, § 47p a § 47u zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o sociálně-právní ochraně dětí“).

Městský soud v napadeném rozsudku vycházel ze skutečnosti, že žalobci jsou manželé, přičemž žalobkyně a) byla ustanovena opatrovníkem nezl. F. Š. a současně jí byly svěřeny do péče nezl. K. H. a nezl. T. Š., žalobci b) byl svěřen do poručnické péče nezl. V. N., a oběma žalobcům jako manželům byla svěřena do společné pěstounské péče ještě jako nezletilá R. N. Za správnou označil aplikaci § 47i, který byl do zákona o sociálně-právní ochraně dětí vložen s účinností od 1. 1. 2013. Od tohoto data není rozhodné, zda je dítě svěřeno do výlučné pěstounské, popř. poručnické péče jednoho z manželů, nebo zda je svěřeno do péče společné, neboť i na dítě svěřené do péče výlučné je nahlíženo jako na dítě svěřené do péče společné. Podle § 47n cit. zákona pak náleží dávka pěstounské péče jen jednomu z manželů, který je určen buď jejich dohodou, nebo Úřadem práce.

Stěžovatelé v kasační stížnosti namítají kasační důvod podle § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), tedy nesprávné posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Rozsudek městského soudu nerespektuje pravomocná soudní a správní rozhodnutí upravující poměry nezletilých dětí. V případě nezl. V. N. měla být odměna pěstouna totiž přiznána stěžovateli b), neboť právě tomu byl soudem svěřen do péče. Ačkoliv jsou oba stěžovatelé osobami pečujícími podle § 4a písm. b) zákona o sociálně-právní ochraně dětí, neměl být na jejich případ aplikován § 47n tohoto zákona v tom smyslu, že dávka byla přiznána pouze jednomu z nich. Stěžovatelé považují užitá ustanovení zákona o sociálně-právní ochraně dětí za diskriminační, neboť přiznání či nepřiznání sociální dávky je cele závislé na rodinném stavu pěstouna. Tím jsou porušeny zásady sociální solidarity, univerzality a adekvátnosti, na nichž oblast sociálního práva stojí. Pěstounské dávky jsou vypláceny v zátěžových situacích, do nichž patří péče o osobu závislou na péči jiné osoby. Nelze považovat za spravedlivé, že stěžovatelé jakožto manželé jsou kráceni oproti párům nesezdaným, kteří tvoří rovněž společnou domácnost a dětem poskytují péči ve stejném rozsahu.

Ze všech těchto důvodů stěžovatelé navrhují zrušení napadeného rozsudku městského soudu a vrácení věci tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalovaný nevyužil možnosti podat ke kasační stížnosti vyjádření.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v rozsahu podané kasační stížnosti (§ 109 odst. 2, věta před středníkem s. ř. s.) a z důvodů v ní uvedených (§ 109 odst. 3, 4 věta před středníkem s. ř. s.). Ve věci přitom rozhodl bez nařízení jednání za podmínek vyplývajících z § 109 odst. 1, věty první s. ř. s.

pokračování

Ze správního spisu je zřejmé, že skutkové okolnosti, které vzal za základ svého rozhodnutí městský soud, odpovídaly obsahu správního spisu k datu podání žádostí o dávky pěstounské péče – odměny pěstouna. Stejně tak není pochyb, že oba stěžovatelé byli v postavení osoby pečující o dítě ve smyslu § 4a písm. b) zákona o sociálně-právní ochraně dětí (dále v zákoně jen „osoby pečující“). Městskému soudu nelze vytýkat, že nevzal v úvahu soudní a správní rozhodnutí o svěření do pěstounské či poručnické péče. Městský soud tato rozhodnutí správně konstatoval, ovšem nepovažoval, s ohledem na znění zákona, za rozhodné, že nezl. V. N. byl svěřen do poručnické péče pouze stěžovateli b).

V roce 2013, kdy bylo o dávky žádáno a o nich rozhodováno, byla pro jejich přiznání rozhodná následující právní úprava.

Podle § 47i odst. 1 zákona o sociálně-právní ochraně dětí má nárok na odměnu pěstouna osoba pečující a osoba v evidenci. Podle odst. 2 téhož ustanovení mají-li takové postavení oba manželé, náleží odměna pěstouna pouze jednomu z nich. Obdobně je ve vztahu ke společné pěstounské péči manželů uvedeno v § 47n cit. zákona, že dávka pěstounské péče náleží pouze jednomu z manželů určenému na základě jejich dohody. Nedohodnou-li se manželé, určí příslušná krajská pobočka Úřadu práce, kterému z manželů se dávka pěstounské péče přizná. Tato ustanovení byla do zákona o sociálně-právní ochraně dětí vložena novelou provedenou zákonem č. 401/2012 Sb. s účinností od 1. 1. 2013.

Postup žalovaného v době, kdy o určení osoby oprávněné pro přiznání dávky pěstounské péče – odměny pěstouna a o přiznání této odměny rozhodoval, tedy plně odpovídal znění zákona. Stěžovatelé v replice k vyjádření žalovaného k žalobě požadovali, aby městský soud podal Ústavnímu soudu návrh na zrušení těchto ustanovení z důvodu, že právní úprava odměňování osob pečujících nezakládá stejné podmínky pro pečující osoby žijící v manželství a pro osoby nesezdané.

Je pravdou, že před výše označenou novelou tento zákon podobné ustanovení neobsahoval, nicméně zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění účinném do 31. 12. 2012, stanovil v § 43 odst. 1, že při společné pěstounské péči manželů náleží dávky pěstounské péče jen jednomu z manželů. Novelou zákona o sociálně-právní ochraně dětí byl výrazně změněn jak způsob odměňování tak i výše odměny.

Městský soud k návrhu na zrušení rozhodných ustanovení zákona správně poukázal na skutečnost, že tato již byla opětovně změněna novelou zákona o sociálně-právní ochraně dětí provedenou zákonem č. 303/2013 Sb. s účinností od 1. 1. 2014. V současné době tedy § 47i odst. 2 zní: *(p)okud jsou osobou pečující nebo osobou v evidenci oba manželé nebo dva poručníci, náleží odměna pěstouna pouze jednomu z nich. Na pěstounskou péči vykonávanou druhým manželem nebo poručníkem se pro účely stanovení výše odměny pěstouna podle věty první hledí jako na společnou pěstounskou péči.* Ustanovení § 47n pak nově zní: *(p)ři společné pěstounské péči manželů náleží dávka pěstounské péče jen jednomu z manželů určenému na základě dohody manželů. Nedohodnou-li se manželé, určí příslušná krajská pobočka Úřadu práce, kterému z manželů se dávka pěstounské péče přizná. Totéž platí i v případě, kdy jsou do funkce poručníka soudem společně jmenováni manželé nebo jiné dvě osoby, které o dítě osobně pečují.* Tato novela byla přijata v návaznosti na nový občanský

zákoník umožňující jmenování dvou osob do funkce poručníka (§ 932 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb.). Současně ovšem tato novela reagovala i na skutečnost, že rodinné prostředí, které je v poskytování péče preferováno, vytvářejí nejen manželé, ale poskytují je i páry nesezdané, přičemž oběma těmito formám soužití je třeba vytvořit stejné podmínky. Dále též novela řešila problémy plynoucí ze stávající právní úpravy, která vedla k účelovému svěřování dítěte do péče jednoho z manželů, a tedy k zastírání společně poskytované péče s cílem vyloučení omezení odměňování při společné péči manželů (k tomu srovnej Komentář zákona o sociálně-právní ochraně dětí, Miloslav Macela a kolektiv, Wolters Kluwer, Praha, 2015).

Samotná skutečnost, že rozhodná ustanovení zákona byla novelizována, ovšem neznamená, že by nebylo možno podat návrh podle § 95 odst. 2 Ústavy, pokud by soud dospěl k závěru, že zákon, jehož bylo v řízení použito, byl v rozporu s ústavním pořádkem. Ustanovení § 66 odst. 1 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, z něhož plyne nepřípustnost takového návrhu, bylo totiž korigováno rozhodovací činností Ústavního soudu. Ten opakovaně vyslovil, že i v případě zrušeného zákona či jeho ustanovení lze deklarovat jeho protiústavnost, pokud je třeba na soudem posuzovaný vztah tuto formálně neplatnou úpravu aplikovat, a to zejména v případech, v nichž se již zrušená norma dotýkala vztahu mezi jednotlivcem a státem (k tomu srovnej např. nález Ústavního soudu ze dne 6. 2. 2007, sp. zn. Pl. ÚS 38/06, nebo nález ze dne 12. 5. 2009, sp. zn. Pl. ÚS 10/08; oba dostupné na www.nalus.cz).

Nejvyšší správní soud ovšem dospěl k závěru, že v daném případě není podání takového návrhu namístě. Ustanovení § 47i a § 47n zákona o sociálně-právní ochraně dětí ve znění rozhodném v roce 2013 sice mohlo zakládat určitou nerovnost ve výši dávek poskytovaných pečujícím osobám, ovšem cílem nebyla diskriminace pečujících osob žijících v manželství; spíše se jednalo o neúmyslné, potenciálně možné, a časově omezené zvýhodnění nesezdaných pečujících osob žijících ve společné domácnosti. V tom Nejvyšší správní soud neshledal ani porušení zásad solidarity, univerzality a adekvátnosti v intenzitě vyžadující deklaraci protiústavnosti již neplatné právní úpravy. K tomu lze dále poznamenat, že námitka porušení těchto zásad nebyla ani součástí žaloby, o níž městský soud rozhodoval.

Kasační stížností napadený rozsudek městského soudu posoudil právní otázku v souladu se zákonem a naplnění kasačního důvodu podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. shledáno nebylo. Stejně tak rozsudek netrpí žádnou z vad, k níž by kasační soud musel přihlížet z moci úřední (§ 109 odst. 4 s. ř. s.).

Proto Nejvyšší správní soud kasační stížnost podle § 110 odst. 1 věta poslední jako nedůvodnou zamítl.

Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o § 60 odst. 1 věta první s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s., podle něhož, nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, jež důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Stěžovatelé v tomto kasačním řízení úspěch neměli, proto jim právo na náhradu nákladů řízení nepřísluší. Úspěšnému žalovanému

pokračování

s tímto řízením žádné náklady přesahující běžnou úřední činnost nevznikly, proto jim soud náhradu nákladů řízení nepřiznal.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 23. února 2016

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu